

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXXIII. De Regularibus Pharmaceutio habentibus, & aromataria
ac pharmaca. vendentibus.

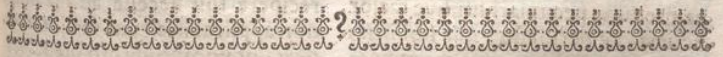
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

propria verborum prioris legis non recedens, non est, sed extensio, iustos declarationis limites excedens, ac induit naturam novæ legis: & hoc modo planè se habent verba Bullæ Benedictinæ, ut patet legenti, adeoque non sunt declaratoria Gregorianæ.

Ad Confirmationem est eadem responsio; nam Constitutio seu Bulla *Ex quo Divina &c.* Benedicti XIII. privat alysd *occidentes proximum animò præmeditatò ac deliberatò*, non est declaratoria Bullæ Gregorianæ, quæ solum excludit *proditorie occi-* dentes proximum; nam per *proditoriam* in propria significatione acceptam occidere plus est quam præmeditatò animò occidere, nimirum per proditoriam occisionem intelligitur occisio sub specie amicitia &c. ut ostendi in meo *Candidato h. t.* Proinde Bulla Benedictina nec stringit, ut est declaratio Bullæ Gregorianæ;

nec ut Lex Pontificia nova, quia in nostris Partibus non promulgata, & quantum scio, saltem ubique, nondum usu recepta: nec ut Decretum Concilij Generalis, cum Concilium Romanum non fuerit Generale, sed Particulare; Particularia autem Concilia non ligent alios, nisi pro quorum Provincia, aut Natione sunt celebrata. Posset Pontifex, si vellet, præcipere observationem suæ Bullæ per totum Orbem Christianum, sed animum suum deberet ritè manifestare, & juxta mea principia per promulgationem in singulis provincijs & diocesisibus. Vid.

P. Franc. Schmier *de Jure Legali*
II. I. c. 5. sect. 1.
§. 2.

TITULUS L.

Ne Clerici vel Monachi Sæcularibus Negotijs se immisceant.

(R. P. Pichler *Deis*, T. 2.)

T

DE

DECISIO CXXIII.

De Regularibus Pharmaceuticon habentibus, & aromataria ac pharmaca vendentibus.

SPECIES FACTI

Commorantur in celebri Urbe quidam Religiosi, & Moniales, pharmacopolium large instructum habentes, à quibus non solum ruri degentes Parochi & Nobiles, sed etiam Cives & civitatenses, sæpius petunt & obtinent pro pecunia medicinas optimè paratas, sive dein hos emptores attrahat levius, quo in his tabernis venduntur pharmaca, pretium pecuniarium, sive major fiducia, ac persuasio, qua sibi imaginantur, ea diligentius ibi præparari. Hæc res pessimè habuit Pharmacopolas Urbicos, & ideo clam & palam sæpe criminati sunt hos Regulares utriusque sexûs, quin & querelas deposuerunt apud Magistratum sæcularem, quibus tamen omnibus nihil ferè aliud obtinuerunt, quàm ut Superiores Regularium suis, qui pharmaceuticam curabant,

imperaverint moderationem in vendendis pro urbe medicinis, quantum possent, eò quòd non intendant lucrum, sed solum indemnes esse, quod non contingeret, si nihil de medicinis, quas in majori copia, & quidem recentes, in varios eventus pro inquilinis Religiosis, debent habere paratas, ac simul sustentare peritos vel peritas hujus artis, quos in hunc præcise finem in suas familias recipere fuit necesse, ad alia officia non applicabiles, cum socijs Laborantibus, ut vocant, sibi pro pretio vendere liceret. Quapropter ad aliud remedium convolarunt, & quendam Sacerdotem, sibi de peritiâ SS. Canorum valde suspectum, aggressi rogârunt promisso pingui honorario, si rem feliciter conficeret, ut dictis Regularibus scrupulum moveret dicendo, hanc medicinarum venditionem esse impiam mercaturam

turam, & negotiatione in Sacro Jure graviter prohibitam Clericis ac Religiosis, & quidem sub poena ex-

communicationis latae sententiae. Decidenda igitur venit

QUAESTIO.

An Regulares licite possint vendere medicinas, quas ipsi in suis pharmaceuticis arte ac industria sua conficiunt?

Nullo modo, dicebat & saepius inculcabat Sacerdos ille, praefertim Monialibus, sicut minus peritis ita magis timidis; quia Negotiatio lucrosa (tam strictè dicta, quando res emuntur eo fine, ut invariata seu prius non immutatae cariori pretio vendantur, quam latius sumpta, quando emuntur reo eo fine, ut quoad formam prius immutentur, ac postea cum lucro vendantur) in Sacro Jure Regularibus gravissimè est prohibita, nimirum can. 2. 9. 10. *Et. dist. 88. c. fin. de nu. & honest. Clem. 1. eod. c. 6. h. t.* ubi etiam intentatur excommunicatio in tales negotiatores; quae omnia confirmavit Tridentinum s. 22. *1. de ref.* imò poenas arbitriò Episcopi concessit augeri. Ratio, quia negotiatio utraque dédecet statum

tam sacrum, nimirum distrahit personas à rebus Divinis, quibus specialiter vacare tenentur Regulares, sapit avaritiam, & exponit gravibus peccandi periculis. Atqui pro pecunijs vendere medicinas in domibus & tabernis pharmaceuticis Regularium confectas, & sic lucrum facere, haud dubie est negotiatio lucrosa, saltem latius dicta, siquidem ad hanc requiruntur & sufficiunt haec duo. 1. ut res, quae per industriam, laborem, artificium immutantur ac in aliam formam convertuntur, prius coëmantur, non verò ex fundis aut praedijs proprijs habeantur. 2. ut cum lucro postmodum immutatae vendantur, & quaestus causa. Sed haec duo manifestè reperiuntur apud hos Regulares; quippe materialia, aromata, herbas,

T t 2

ra.

radices, species, & alia *ingredientia*, ut vocant, ex quibus per artem immutatis conficiuntur medicinas, coemere prius solent & debent, quia non creveunt in ipsorum hortis & fundis, saltem pleraque: deinde per artem suam & laborem confectas vendunt cum lucro & quaestus causa, ut est in inpropatulo: ergo exercent verè negotiationem lucrosam sibi graviter & sub poena excommunicationis prohibitam.

Confirmatur 1. Urbanus VIII. in sua *Constit.* 49. FF. Minoribus de *Observantia* strictè prohibuit, ne res suarum aromatariarum, h. e. pharmacopeiarum, venderent externis. Et Sacra Congregatio Concilii generaliter omnibus Religiosis & personis Ecclesiasticis interdixit in decreto edito anno 1637. & confirmato à Pontifice anno 1647. ne cuiquam venderent medicamenta, exceptis Theriacâ, Hiacynto, & aliis vulgè dictis *Chymicis*. Matthæuc. *Offic. Eccles.* c. 33. n. 31. Monacell. p. 2. *Formul.* 4. Tit. 14. n. 17.

Confirmatur 2. Clericis & Religiosis non licet emere uvas, ut vinum inde expressum: hordeum & lupulos, ut cerevisiam inde coctam: lanam, aut ferrum, ut pannum, vel gladios, vomeres &c. inde confectos, vendant, ac distrahant, indeque lucrum faciant, ut pallium notant DD. cum Abb. in c. 6. cit. n. 2. Molina Tr. 2. de *J. & J. d.* 342. n. 6. 7. Fagn. in c. 1. h. t. n. 29. Barb.

ibid. n. 4. apud & cum P. Schmalzgrueber, qui ex instituto hanc quaestionem tractat, h. t. n. 18. eras nec licet ipsis emere aromata ac alia, ut ex iis confecta pharmaca cum lucro vendant, cum sit par ratio.

Confirmatur 3. Ista materialium coemptio, pharmacorum confectio, & venditio, non solum animum vocat à rebus Divinis, mergit profanis curis, excitat delicta rerum temporalium, ac nutrit avaritiam, quæ SS. Canonibus causa fuit Religiosis negotiationes prohibendi, cum non conveniant paupertatem profectis: sed insuper etiam Pharmacopoeis Sæcularibus præjudicium affert & damnum, qui propterea Regularibus movent lites etiam in Judicio, eorum famam denigrant, omnia complent querelis, criminationibus, maledictis non sine scandalo populi: quorum malorum omnium causa est hæc negotiatio pharmaceutica: ergo licita Regularibus esse non potest. Ita perorabat hic Advocatus conductitius Pharmacopæorum, pinguis honorarii spe lactatus.

Sed audiat & altera Pars, quam ego cum laudato P. Schmalzgrueber, Universitatis Dilinganz Cancellario amplissimo; ad h. t. n. 21. seq. allegante Lezan, Pellizar. Molin. Less. Laym. Gibalin. Pignat. Gonzal. Honor. Pirhing. Schambogen, P. Wiestner, & ipsum S. Thomam 2. 2. q. 77. art. 3. defen-

dendam suscipio. Fateor equidem quod, si Regulares erigerent tabernacula pharmaceutica, & parata per industriam & artem suam pharmaca dividerent præcisè, vel saltem principaliter, cum intentione lucri, non haberem, unde excusarem. At verò, cum non meri studiò lucri, sed principaliter ex alio fine honesto id faciant, nempe pro necessitatibus suorum fratrum, vel sororum, ægotantium, & ex speciebus coemptis parent medicinas, quæ suorum necessitatibus (nam oportet eas in majori quantitate præparatas habere, cum resciri nequeat, in qua quantitate vel qualitate pro suis necessaria sint futura medicamenta, quia hoc pendet ab incerto eventu majoris numeri infirmorum, quæ insuper singulis annis, vel certis temporibus, nova debent confici & recentia, veteribus rejectis tanquam parùm vel omnino non amplius utilis) possint sufficere: item cum faciunt ad suos pharmacopæos, eorumque socios, qui aliis officiis applicari nequeunt, sustentandos (vel etiam, si monasterium esset inops, in subsidium alimentorum familiæ) vel faciunt ad subveniendum pauperibus, vel nullo vel exiguo ab his petito pretio pro pharmacis &c. Cum, inquam, Regulares non intendant lucrum merum, vel principaliter, sed alios honestos fines, vendendo pharmaca moderatò pretio, quæ

suis necessitatibus supersunt, ac, si id non facerent, grave etiam damnum incurrerent, non video, cur id ipsis non liceat, cum juxta omnes de essentia negotiationis lucrativæ & prohibitiæ requiratur intentio meri lucri & quæstus faciendi. Dein siquid lucri ultra expensas obvenerit, modicum erit ac per accidens, ac ferè in causas pias expendetur, vel ad familiam, si pauper sit, sustentationem; quid in hoc mali sit, vel prohibitum, planè non apparet. Opus non est adducere Auctores ad hæc probandum, quia, ubi tales sunt circumstantiæ ac fines, emptionem rerum per artem à Regularibus immutandarum, & earum cum aliquo lucro venditionem honestas, nemo ullus, quod scio, dissentit.

Confirmatur 1. ex declaratione S. Congreg. Episc. & Regular. in una Neapolitana de 26. Maji 1602. & in una Dominicarum de 11. Oct. 1647. quæ teste Pignatelli *To. 5. Consult. 85. n. 23. fin.* apud P. Schmalzgrueber *d. n. 21.* permittit Regularibus & Monialibus, ut vendant medicinalia suæ Aromataria pretiis moderatis, ea renovandi gratiâ, præsertim si pauperes sint.

Confirmatur 2. ex communi usu & praxi, cum passim videamus à Religiosis utriusque sexûs in variis Provinciis, etiam in Italia, ac in ipsa urbe Romana erectas esse officinas Pharmaceuticas, & phar-
T t 3 maca

maca suis usibus superflua vendi, sciente Summo Pontifice, Episcopis, & Prælatibus Ecclesiæ, qui utique tacendo consentiunt, non consensuri (nec ipsi superiores Regulares) si ejusmodi venditio SS. Canonibus esset contraria.

Confirmatur 3. Licitum est Clericis & Regularibus emere res, ad honestum aliquod artificium exercendum necessarias, & per proprium laborem, industriam, peritiam confecta ex iis artefacta vendere, etiam cum aliquo lucro non merè intento, sed insuper ad pellendum otium, castigandum corpus, parandum victum, faciendas elemosynas &c. P. Wielner *h. t. n.* 8. & alii passim. Sic olim Monachi texebant retia, corbes, stercas &c. & vendebant, à nemine propterea vituperati, sed potius ab omnibus laudati. Sic S. Paulus ipse exercebat artem scenofactoriam. *Act. 18. v. 3.* Sic Regulares, præsertim Moniales, passim per artem suam faciunt munuscula pietatem foventia, & postea vendunt, licet coemerint prius res ad illa conficienda necessarias, nec à quocquam propterea arguuntur illicitæ negotiationis, vel reprehenduntur: cur igitur arguantur vel reprehendantur, quòd confecta ex speciebus coemptis pharmaca, quibus ipsi non indigent, ex tam multiplici fine honesto vendant?

Atque ex his difficile non est

respondere ad opposita. SS. Canones intelligendi sunt de negotiatione lucrosa, in qua merum lucrum intenditur, vel saltem principaliter. Ad Rationem adjectam concessa manam propter hujusmodi causas, & prohibetur à SS. Canonibus negotiatio lucrosa: *negatur autem minor*; siquidem Regulares non tam lucrum, præsertim in iis emptionis rerum, ex quibus conficiunt pharmaca, quæ, si redundant, postea vendunt, spectant, quam renovationem Medicinalium, & conservationem suarum officinarum pro suis infirmis adeo necessariam, atque evitacionem damni &c. Cum igitur intentio lucri & questus faciendi sit quasi essentialis forma negotiationis lucrosæ & prohibetæ, & ista non detur apud Pharmaco- pæos Regulares, sed alii honesti fines, quos in probatione expressi, non exercent negotiationem lucrosam & prohibitam.

Ad Confirm. 1. Ex eo, quòd Urbanus VIII. prohibuerit ex speciali ratione, quæ apud alios Regulares non reperitur, solis FF. Minoribus de Observantia, ne vendant pharmaca externis, potius inferri debet, aliis Regularibus id permisisse: cur enim illos solos, apud quos est ratio specialis, nominavit? nunquid facile potuisset nominare omnes Regulares, si omnibus prohibere intendisset? *Decretum S. Congregationis Concilii conciliandum est cum*
D.

Duobus S. Congreg. Episc. & Regular. pro mea sententia allegatis in *Confirmatione* 1. quodd nemp̄ cæteris Regularibus interdixerit vendere medicamenta ex intentione lucri, non verò ex intentione renovandi pharmaca, conservandi officinam &c. vendentibus.

Ad Confirmationem 2. Omissis *Anteced.* quod in ordine ad coquendam Cerevisiam non procedit, si hordeum, vel triticum, saltem quoad partem, ex quo conficiuntur cerevisiam vendibilem, Regulares habeant ex proprijs fundis & prædijs, licet emanent lupulos, imò licet forte etiam frumentum totum deberent emere, ubi in partem functionis jus praxandi & cerevisiam extrahendi obtinent, ut colligi videtur ex praxi permessa. *N. Conf. et parit.* quia in illis exemplis lucrum intenditur per se, directè, & principaliter, non verò à Pharmacopæis Regularibus.

Ad Confirm. 3. Quoad primam partem *Anteced.* dico, tam parum dedecere Regulares administratione officinæ pharmaceuticæ, quam parum eos dedecet præfectura culinæ, cellæ vinarie & cerevisiariæ, granarij, œconomix, vel administratione reddituum Monasterij: si

pharmacopæi Regulares præcisè spectarent lucrum, illa possent ipsis obijci: sed hoc non spectant præcisè aut principaliter Regulares. Adde, quòd apud Moniales, & aliquos Religiosos, sæpe administratur pharmacopolium per laicales personas, in quibus non ita urgent, quæ de avocatione à rebus divinis &c. obijciuntur. Quoad alteram partem imprimis aio, etiam ex eo, quòd Regulares pingant imagines & faciant munuscula pia, atque vendant, item si exprimant uvas suarum vinearum, vinumque expressum vendant, aut si doceant artes liberales ac scientias vel gratis vel pro stipendio &c. aliquid lucri decedit Laicis, ista aliàs pro pecunia factitantibus: ergo Regularibus ista non erunt licita? *Neg. Conf.* pro in argumentum probat nimium, consequenter nihil. Quòd quidam Pharmacopæi Sæculares ex eo, quòd Regulares utantur iure suo, sumant occasionem movendilites, calumniandi, criminandi, maledicendi, & famam quoque eorum invadendi, cum scandalo populi, ipsorum malitia est & iniquitas, non culpa Regularium.

